Bestuurlijke samenvatting peilbesluit Hertogswetering

Inleiding

Een peilbesluit is een wettelijk instrument waarmee het waterschap het oppervlaktewaterpeil in een gebied vastlegt. Waterschap Aa en Maas is verplicht om dit besluit eens per tien jaar te actualiseren, conform de Omgevingsverordening Noord-Brabant. Het vorige peilbesluit voor Hertogswetering dateert uit 2014 en wordt nu herzien.

Het peilbesluit heeft betrekking op het gebied Hertogswetering, gelegen ten zuiden van de Maas, tussen Gewande en Grave. Het gebied beslaat circa 11.000 hectare en omvat landbouwgronden, bebouwde kernen, natuurzones en cultuurhistorisch waardevolle gebieden. De functies in het gebied zijn divers: landbouw (voornamelijk grasland en mais), stedelijke bebouwing, ecologische verbindingszones, weidevogelgebieden en archeologisch waardevolle gronden.

Het watersysteem in Hertogswetering is grotendeels peilgereguleerd met stuwen en gemalen. Water wordt aangevoerd via de Maas en afgevoerd via het gemaal Gewande. De afwatering verloopt van oost naar west. In droge perioden wordt gebiedsvreemd water ingelaten, en bij hoge Maasstanden wordt bemaling ingezet. De hydrologische situatie is sterk afhankelijk van de variatie in maaiveldhoogte (3–9 m NAP) en bodemopbouw (klei, zavel, zand).

Afweging peilvoorstel

Bij het opstellen van het peilvoorstel zijn de beleidsuitgangspunten uit de Beleidsnota Peilbesluiten (2023) leidend geweest. Het waterschap streeft naar een peilbeheer dat de functies in het gebied faciliteert, bijdraagt aan een klimaatbestendig en stuurbaar watersysteem, voldoet aan de ecologische doelen uit de Kaderrichtlijn Water (KRW) en andere beleidsuitgangspunten van het waterschap, en binnen acceptabele kosten mogelijk is (doelmatigheid).

De werkwijze om tot een peilvoorstel te komen bestond uit analyse van het vigerende peilbesluit en praktijkpeil, hydrologische modellering van scenario’s, consultatie van belanghebbenden en toetsing aan ecologische, agrarische en stedelijke belangen. Er is waar mogelijk gezocht naar een jaarrond peil dat tussen het huidige zomer- en winterpeil ligt. Met name voor stedelijk gebied, KRW waterlopen en peilvakken met natuurfunctie is dit vaak een vereiste. Een jaarrond peil is echter niet overal wenselijk. In peilvakken met akkerbouw is voldoende water nodig in het groeiseizoen, waardoor een hoger zomerpeil vereist is. In deze gebieden blijft een seizoensgebonden peilbeheer gehandhaafd, waarbij het verschil tussen zomer- en winterpeil wel is verkleind. De afwegingen zijn per peilvak gemaakt, rekening houdend met drooglegging, wateraanvoer, ecologie en gebruiksfunctie.

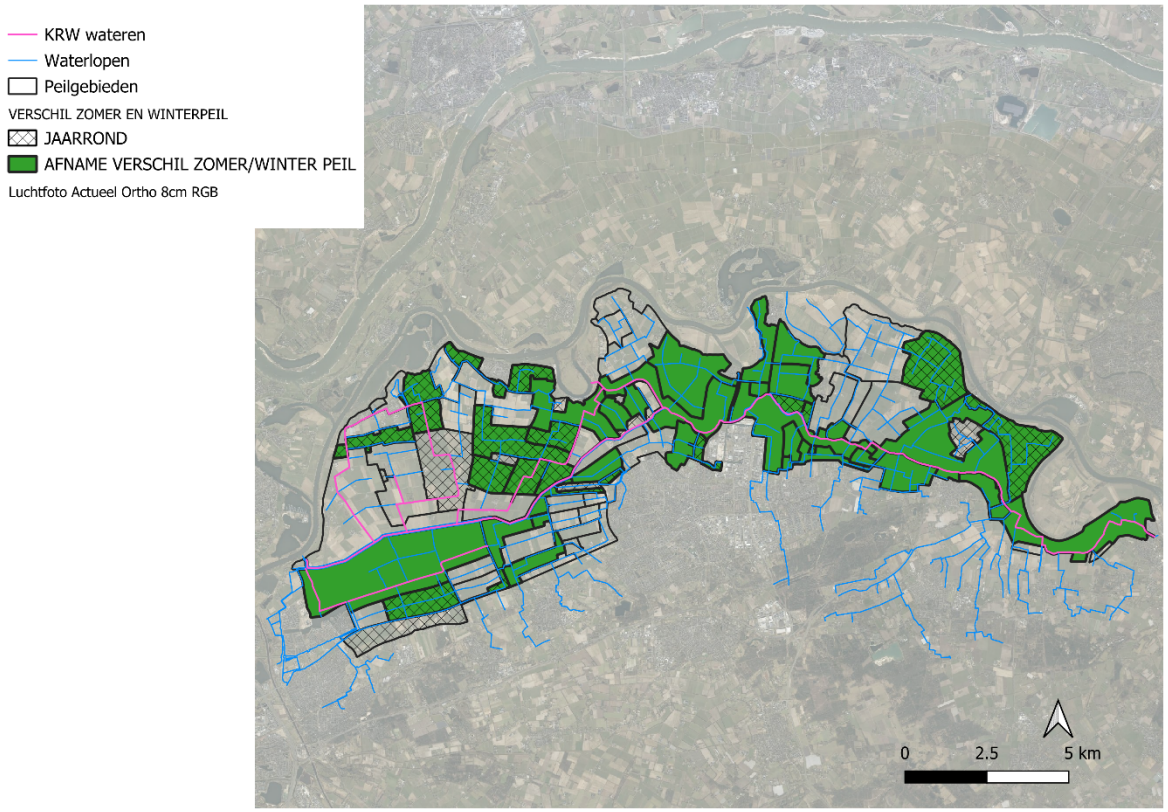
Peilvoorstel

Het peilvoorstel voor het gebied Hertogswetering omvat 78 peilvakken met een totaal areaal van circa 11.000 ha. De tabel geeft een overzicht van de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het vigerend peil uit 2014. Te zien is dat het areaal met jaarrond peil in Hertogswetering toeneemt, en het verschil tussen zomer- en winterpeil afneemt. In 57% van het areaal neemt bij het peilvoorstel het peilverschil tussen zomer- en winterpeil af. Dit is conform het beleid van het waterschap. In de figuur zijn de peilvakken weergegeven die in het peilvoorstel een vast peil hebben, en is weergegeven in welke peilvakken in het peilvoorstel het verschil tussen zomer- en winterpeil wordt verkleind. De voorgestelde peilen zijn grotendeels uitvoerbaar binnen de bestaande infrastructuur. Peilregulerende kunstwerken worden aangepast qua klepstand en stuurpeil. Er worden geen knelpunten verwacht die leiden tot ingrijpende wijzigingen in het watersysteem. Beheermarges van ±20 cm zijn in de meeste peilvakken opgenomen voor normale operationele afwijkingen.

Tabel. Peilvakken met jaarrond peil, percentage areaal met jaarrond peil en gewogen gemiddeld verschil tussen zomer/winterpeil

	Aantal peilvakken jaarrond peil	**Percentage areaal jaarrond peil**	**Gewogen gemiddeld verschil tussen zomer- en winterpeil**
Vigerend peilbesluit (2014)	8	7%	0,25 m
Praktijk (bemeten)*	18	40%	0,09 m
Peilvoorstel	27	24%	0,17 m

**: omdat metingen variabel zijn, is hier een marge van 3 cm genomen die geldt als jaarrond peil. LET OP: niet alle peilvakken zijn bemeten. Het aantal peilvakken met jaarrond praktijkpeil, het percentage areaal met jaarrond praktijkpeil en het gewogen gemiddeld verschil tussen zomer- en winter praktijkpeil zijn daarmee gebaseerd op alleen die peilvakken die wel bemeten zijn. Percentage areaal is uitgedrukt t.o.v. bemeten vakken.*

Figuur. Peilvakken met een vast peil of een kleiner peilverschil in het peilvoorstel